

2008
—
1

Indien het parlement alleen een belangenconflict had ingeroepen tegen het optioneel bicamerale wetsvoorstel en pas later tegen het verplicht bicamerale wetsvoorstel, had de totale schorsingsduur – maar wellicht ook de politieke verwarring – nog verder kunnen oplopen. Dan kon het Parlement van de Franse Gemeenschap immers minzaam toekijken of de Kamer, ondanks de schorsing van de procedure voor het optioneel bicamerale voorstel, toch de behandeling van het volledig bicamerale wetsvoorstel zou voortzetten. Mocht dat het geval geweest zijn, dan had het Parlement van de Franse Gemeenschap het tweede belangenconflict kunnen inroepen zodra die tekst bij de Senaat zou aanhangig zijn. De schorsende werking van het tweede conflict was dan pas ingegaan bij de indiening van het verslag van de Senaatscommissie. Men kan, met andere woorden, het Parlement van de Franse Gemeenschap enige *fair play* niet ontzeggen ...

II. Regering van lopende zaken ondertekent "Wijzigingsverdrag" van Lissabon

1. Op 13 december 2007 is door de Europese staats-hoofden en regeringsleiders in Lissabon het "Ontwerpverdrag tot wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap" (het zogenaamde "Wijzigingsverdrag van Lissabon") ondertekend.

2. Wat België betreft werd het Wijzigingsverdrag ondertekend door een ontslagnemende regering. Bijgevolg rees onvermijdelijk de vraag of de ondertekening van dergelijk verdrag wel binnen de grenzen van het begrip "lopende zaken" past. Schematisch behoren tot de lopende zaken: (1°) dringende zaken waarvan de regeling redelijkerwijs niet kan worden uitgesteld, (2°) zaken van dagelijks bestuur en (3°) zaken die de normale voortzetting of beëindiging inhouden van procedures die regelmatig werden ingezet vóór het regeringsontslag²³.

3. Hoewel de ondertekening van het Wijzigingsverdrag van Lissabon een belangrijke politieke daad is, valt de ondertekening wel degelijk binnen de lopende zaken. Vooreerst omdat ze het resultaat is van onderhandelingen die aan de gang zijn sinds januari 2007, vóór de regering ontslagnemend was; de regering heeft het parlement overigens ingelicht over de vordering van de werkzaamheden, ook tijdens de periode van lopende zaken²⁴. Vervolgens is ze het resultaat van multilaterale onderhandelingen, die – in tegenstelling tot bilaterale onderhandelingen – moeilijk kunnen worden uitgesteld om redenen die verband houden met de binnenlandse situatie van een van de betrokken Staten. *In casu* zou ieder uitstel bovendien nefast geweest zijn omdat onder de lidstaten overeengekomen was dat het Wijzigingsverdrag in werking moet treden op 1 januari 2009, vóór de volgende verkiezingen voor het Europees Parlement (juni 2009)²⁵. En tot slot is er een precedent: het Verdrag van Maastricht werd ondertekend op 7 februari 1992, toen de regering-MARTENS IX ontslagnemend was²⁶.

4. Een bijkomend argument zou kunnen zijn dat het hier alleen gaat om de ondertekening van het verdrag, dat wil zeggen een etappe die België niet definitief bindt. Kamer en Senaat blijven immers bevoegd om

(23) A. ALÉN, *Compendium van het Belgisch Staatsrecht*, Diegem, Kluwer, 2000, 95 e.v.; zie ook M. UYTENDAELE, *Précis de droit constitutionnel belge*, Brussel, Bruylant, 2001, 390 e.v.

(24) Cf. de uiteenzetting van de eerste minister op 17 oktober 2007 tijdens de gemeenschappelijke vergadering van het Adviescomité voor Europese aangelegenheden en van de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen, vóór de Top van Lissabon van 18 en 19 oktober 2007.

(25) Hieruit mag niet worden afgeleid dat de instemmingsprocedure in een periode van lopende zaken alleen doorgang kan vinden indien het gaat om een dringend multilateraal verdrag. Zo werd het wetsontwerp "houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Europese Unie, de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de wijze waarop Zwitserland wordt betrokken bij de uitvoering, de toepassing en de ontwikkeling van het Schengenacquis, en met de Slotakte, gedaan te Luxemburg op 26 oktober 2004" op 13 december 2007, wél aangenomen door de plenaire vergadering van de Kamer, terwijl er daar geen sprake was van een multilateraal overeengekomen urgentie. Het argument dat bij die gelegenheid door de regering werd ingeroepen om het parlement te overtuigen dat de instemmingswet kon worden aangenomen tijdens een periode van lopende zaken, was dat het voorontwerp vóór het ontslag van de regering was goedgekeurd in de Ministerraad (*Parl. St.* Kamer 2007-08, nr. 489/2, blz. 3).

(26) Het ontslag van de regering-MARTENS IX, die werd opgevolgd door de regering-DEHAENE I, werd aanvaard op 7 maart 1992.

hun goedkeuring te geven dan wel te weigeren. Alleen na die goedkeuring wordt het verdrag bindend in de nationale rechtsorde (onder de opschortende voorwaarde dat het verdrag ook in werking treedt in de internationale rechtsorde)²⁷. De bijzondere samenhang tussen de goedkeuringsprocedure (een procedure van nationale rechtsorde) en de ratificering (verdragsrechtelijke procedure) maakt in België een efficiënte controle van de diplomatieke handelingen van de Koning in de praktijk mogelijk. Als algemene regel geldt immers dat de Koning de verdragen pas ratificeert als de Kamers die hebben goedgekeurd²⁸. In het verlengde van wat in een vorige bijdrage werd gesteld²⁹, kan dus de stelling worden verdedigd dat de federale wetgevende Kamers, door bij wet hun goedkeuring te verlenen aan het Wijzigingsverdrag, stilzwijgend bevestigen dat de regering de grenzen van het concept “lopende zaken” niet te buiten is gegaan door het Wijzigingsverdrag te ondertekenen.

III. De Grondwet heeft drie officiële taalversies: een erratum om het nooit meer te vergeten

1. In een vorige bijdrage werd al melding gemaakt van de recente herziening van artikel 142 van de Grondwet die op 8 mei 2007 in het *Belgisch Staatsblad* werd gepubliceerd³⁰. Het woord “Arbitragehof” werd in de drie taalversies vervangen door de woorden “Grondwettelijk Hof”.

2. Deze wijziging werd enkel in het eerste lid doorgevoerd. In de volgende leden van artikel 142 van de Grondwet is immers enkel sprake van “Hof” of

“Cour”. Of toch niet helemaal ... De Duitse tekst vermeldt in het tweede en derde lid namelijk wel de volledige benaming van het Grondwettelijk Hof ...

Het gevolg van deze lacune in de wetgeving was dat de Duitse officiële versie onvolkomen werd gewijzigd en in het tweede en derde lid van artikel 142 van de Duitse taalversie van de Grondwet nog steeds het woord “*Schiedshof*” stond te lezen.

3. Zonder dat een beroep op een formele parlementaire procedure werd gedaan, verscheen een erratum in het *Belgisch Staatsblad* van 31 oktober 2007³¹. In de Duitse tekst moeten de woorden “*In Artikel 142 Absatz 1 der Verfassung*” voortaan als “*In Artikel 142 der Verfassung*” worden gelezen. Op die manier kreeg ook de Duitse versie van de Grondwet een eenvoudige terminologie.

Auteurs³²

Gert VAN DER BIESEN: bijdrage I
Adviseur Dienst Wetsevaluatie Senaat

Marc VAN DER HULST: bijdrage II
Bestuursdirecteur van de juridische dienst van de Kamer van volksvertegenwoordigers

Pieter Dirck G. CABOOR: bijdrage III
Attaché bij de juridische dienst van de Kamer van volksvertegenwoordigers

(27) A. ALEN en K. MUYLLE, *Compendium van het Belgisch Staatsrecht*, II, Mechelen, Kluwer, 2004, blz. 632 en 633; M. UYTENDAELE, *Précis de droit constitutionnel belge*, Brussel, Bruylant, 2001, blz. 882.

(28) Ook al is de Koning – zowel volgens de Grondwet als volgens het internationaal recht – juridisch vrij anders te handelen (J. SALMON, *Droit des gens, I, Introduction et sources*, Brussel, PUB, 13e uitgave, 1994-95/1, blz. 93).

(29) M. VAN DER HULST, “De wetgevende bevoegdheid van de Kamers in een periode van lopende zaken”, *T.v.W.* 2007, nr. 4, p. 493.

(30) Wijziging aan de Grondwet, *B.S.* 8 mei 2007 (editie 3), 25.101. Zie ook M. VAN DER HULST, “Eenzelfde grondwetsartikel, twee verschillende werkwijzen...”, *T.v.W.* 2007, nr. 4, p. 414-415.

(31) Wijziging aan de Grondwet. – Erratum, *B.S.* 31 oktober 2007, 55.998.

(32) De auteurs schrijven in eigen naam en hun standpunten binden de instelling waarvoor zij werken niet.